

L'Estat més jove del món s'enfronta al fracàs

Els més afortunats aconsegueixen arribar a la sala de quarantena. Estirats en lliteres sota una lona i amb cubells per al vòmit a la vora, aquí com a mínim reben líquids i antibiòtics per via intravenosa. Els que s'arrossegueu fins a la sala d'emergències de l'Hospital Universitari de Juba, el centre mèdic més gran de la ciutat, s'han d'esperar dies per rebre tractament, arraulits i ignorats al terra de formigó al costat de piles d'escombraries infestades de mosques i tolls putrefactes d'aigües residuals.

“Cada dia apareixen nous casos de còlera”, explica Isaac Gawar, un metge jove. “La gent s'infecta per consumir aliments contaminats o aigua sèptica.” La suor li corre per la cara. “Ja hem vist 655 casos i amb prou feines els podem tractar tots. Ja han mort 15 persones.”

Fa només tres anys, el Sudan del Sud celebrava la independència del Sudan. Ara, però, una guerra civil destrueix el jove Estat entre informes de crims de guerra i neteja ètnica. Al cor del conflicte hi ha el petroli i la corrupció.

L'hospital està tan deteriorat com la resta del país. Ja no queda res de l'eufòria que es va apoderar del Sudan del Sud fa tres anys, quan es va independitzar el 9 de juliol de 2011. Aquell dia, desenes de milers de persones van celebrar la nova llibertat del país amb l'esperança que un futur millor havia d'arribar.

La independència es va assolir després d'una guerra de secessió que va durar dècades. Al gener de 2011 es va celebrar un referèndum en què el 99 per cent de la població cristiana va votar per la independència del Sudan musulmà. La pau, però, no va durar gaire, i una nova guerra civil va esclatar al desembre de 2013. Es creu que més de 10.000 persones han mort des d'aleshores. A part d'això, més d'1,3 milions de persones han estat desplaçades, segons estimacions de les Nacions Unides, i 4 milions més s'enfronten a la inanició.

La tragèdia és el resultat del conflicte entre els dos polítics més importants del país. Dos polítics que, de fet, van treballar conjuntament per garantir la independència del Sudan del Sud: el president Salva Kiir i el vice-president Riek Machar. Cadascun representa un dels principals grups ètnics al país, els dinka i els nuer, respectivament, i la

seva discòrdia ja va estar marcada per la rivalitat ètnica des del començament. Està en joc l'accés al petroli, el recurs més valuós del país.

El juliol passat Kiir va acomiadar tot el seu gabinet incloent-hi Machar, fet que va provocar mesos de tensions. El 15 de desembre, aquestes tensions van desembocar en el combat armat. Kiir acusa el seu adversari de fer plans per derrocar-lo, acusacions que Machar nega. L'enfrontament va esclatar quan diverses divisions de l'exèrcit van desertar per unir-se als rebels i van començar a lluitar contra l'exèrcit del Sudan del Sud.

Morts als carrers. Des de llavors, diversos pobles han estat arrasats i ciutats grans com Malakal s'han convertit en pobles fantasma. Les organitzacions pels drets humans han acusat tots dos bàndols de cometre crims de guerra. A mitjan abril, els rebels van perpetrar una massacre a Bentiu amb testimonis oculars que parlen de centenars de morts i cadàvers estesos pels carrers.

A la zona de combat, la situació empitjora dia a dia. Aquest any, els agricultors de la regió no han pogut llaurar a causa de la violència i la collita ha estat escassa. A més, com que la temporada de pluges va començar al maig, bona part de la població que passa fam no és accessible a través dels camins fangosos de la regió i se'ls han de proporcionar els aliments per via aèria.

A l'Hospital Pediàtric al-Sabah de Juba, l'únic del país, 20 nadons i nens amb ventres inflats i extremitats esquelètiques reben tractament amb nutrients. Amb les costelles clarament marcades a través de la pell fina com el paper, ploren en silenci, massa febles per cridar.

La mare d'una nena de nou mesos relata com el seu marit va ser assassinat pels rebels i la meitat del seu poble aniquilat. Va aconseguir sobreviure els 600 quilòmetres que separen Malakal de Juba; la seva filla és poc més que pell i ossos i té la cara demacrada com la d'una anciana.

En els tres anys transcorreguts des de la independència, el Ministeri de Salut del país ni tan sols ha aconseguit renovar els pocs hospitals de Juba. Un dia després d'acceptar una entrevista amb *Der Spiegel*, el ministre va tornar a cancel·lar-la. "No es troba gaire bé", va dir una de les seves secretaries des de

darrere d'un escriptori enorme a la seva oficina buida. Ella i els seus companys sembla que no tinguin gaire feina i que passin bona part del dia simplement esperant que es faci de nit.

Hi ha uns 200.000 funcionaris que treballen en diversos ministeris i organismes del Sudan del Sud. Molts d'ells són excombatents de la independència que necessitaven feina quan es van acabar les guerres de secessió. Però no sembla que tinguin gaire idea de com establir un Estat modern que funcioni.

Resultats pobres. Juba, una extensió polsegosa de cases amb una població de 500.000 habitants, s'ha transformat en els últims anys fins a convertir-se en una mena de capital mundial de la indústria benèfica. Actualment, unes 200 organitzacions de desenvolupament hi són actives. Algunes estan finançades per Estats, d'altres són de caràcter religiós i algunes, privades. A més a més, diverses agències de l'ONU també s'hi han establert. Com que n'hi ha tantes, la ciutat ha introduït matricules especials per als vehicles de les organitzacions no governamentals.

En els últims tres anys és probable que cap altre país del món no hagi rebut tanta ajuda per càpita com el Sudan del Sud. Només el primer any, el país va rebre 1,4 mil milions de dòlars. "Si els comparem amb els esforços, els resultats han estat pobres", comenta un diplomàtic de la UE. Explica que gran part dels diners

de l'ajuda s'han quedat a Juba, i és que sembla que el Govern central tingui poc control sobre la resta del país.

Els obstacles a què havia de fer front el Sudan del Sud eren molts des del principi. Es calcula que del total de població, 10 milions de persones, més de tres quartes parts són analfabetes, gairebé un terç està crònicament desnodrida i només l'1 per cent té accés a electricitat. La taxa de mortalitat materna és la més alta del món. En el Fragile States Index més recent, publicat la setmana passada, el Sudan del Sud es trobava en la posició més elevada, per davant fins i tot de Somàlia.

No obstant això, el Sudan del Sud podria ser, potencialment, un país ric. S'assenta en grans reserves de petroli i té minerals valuosos, fusta dura tropical i terres fèrtils que en teoria podrien produir prou menjar per alimentar mig Àfrica. Abans de l'esclat de violència, els pous de petroli del país produïen 350.000 barrils cada dia, un total que ara s'ha reduït a 160.000 a causa dels combats. El Govern rep 68 dòlars per barril, cosa que resulta en ingressos d'uns 4 mil milions de dòlars per l'any fiscal en curs. Però els diners s'han evaporat. Fins i tot abans de 2011, una auditoria confidencial va revelar que milers de milions de petrodòlars del Sudan del Sud s'estaven redirigint a comptes bancaris de Ginebra. Després de la independència, la quantitat malversada es va quadruplicar.

El còlera s'ha convertit en un problema molt important per al país, una epidèmia que provoca més morts que les els enfrontaments.

El campament ofereix refugi a unes 20.000 persones, moltes de les quals hi arriben malaltes i malnodrides, tot i que Sudan del Sud disposa

Al juny de 2012, el president Salva Kiir va enviar una carta a 75 alts funcionaris exigint que reemborsessin a l'Estat els ingressos del petroli robats. "Ens hem oblidat de per què vam lluitar i hem començat enriquir-nos a costa del nostre poble", va escriure l'autocràtic cap d'Estat. Ell i el seu gabinet sovint parlen públicament de transparència, bon govern i lluita contra la corrupció. "La democràcia està en la nostra sang", explicar Kiir. Sap què volen sentir les nacions donants occidentals.

La lluita continua. En les últimes setmanes, el Govern s'ha encarregat de fer els preparatius per celebrar el tercer aniversari del Sudan del Sud. S'han erigit cartells enormes: "La lluita continua. La nostra missió encara no s'ha acabat". Els

desplaçats pels recents esclats de violència, com John Kom Yak, trobem aquests cartells insultants. Juntament amb la seva família, aquest home de 47 anys va fugir a Tomping, un campament als afores de Juba que està protegit per la Missió de les Nacions Unides al Sudan del Sud, també anomenada UNMISS. La missió de pau aviat s'ampliarà per incloure 12.500 soldats; el seu mandat va ser prorrogat en sis mesos a finals de maig.

S'hi hauran de quedar molt més temps, diu Yak, un home nuer alt amb cicatrius decoratives al front. Seu a l'ombra d'una acàcia i juga al dòmino amb un parell d'homes. S'aturen per mostrar fotos del seu telèfon mòbil de les atrocitats comeses al seu poble. "Això és el que van fer els soldats del govern, aquells maleïts dinka", explica

Yak. Diversos membres de la seva família van morir durant el combat.

Després de la independència, Yak es va unir a les forces de policia del seu poble i guanyava prou per mantenir els 11 membres de la seva família. Ara ja no té res més tret de la roba que porta posada, el seu uniforme i alguns records. "Ens sentim com presoners, però ens hem de quedar aquí. Si deixem el campament, serem massacrats pels dinka", explica. La identificació tribal s'ha tornat molt més forta que el patriotisme, diu Yak. "La construcció d'una nació només era un miratge."

Uns 20.000 desplaçats han trobat refugi al campament Tomping. Viuen en barraques i dormen en matalassos humits; només hi ha una latrina per cada 65 residents del campament. Quan van

d'importants reserves de petroli. Els enfrontaments han donat lloc a una gran catàstrofe humanitària.

a buscar aigua al camió cisterna, s'enfonsen fins als turmells en el fang.

Molts dels refugiats han perdut tota esperança d'una pau estable. Tampoc no creuen gaire en l'acord que el president Kiir i el líder rebel Machar van signar el 10 de juny. Al capdavall, els dos alts el foc anteriors, signats al gener i al maig, es van trencar en qüestió de dies.

Un enemic menys. Aquest cop, però, els estats veïns han amenaçat amb sancions si no es manté l'acord més recent, que fa una crida a un govern conjunt i provisional que es formarà en els pròxims 60 dies en un esforç per evitar el col·lapse total.

“Establirem la pau i la prosperitat”, diu David Yau Yau, un membre de l'ètnia murle. Yau Yau, que havia estat estu-

diant de teologia, es va convertir en un dels senyors de la guerra més notoris del país. Després de perdre unes eleccions va aconseguir reunir un grup de rebels i va començar a terroritzar la població a l'estat de Jonglei. “Som, en part, responsables de tots aquests esdeveniments.” Admet Yau Yau. “Però ara volem la reconciliació.” Els esdeveniments a què fa referència inclouen assassinats, violacions, esclavitud infantil i neteja ètnica.

Les veritables arrels de la crisi són la discriminació sistemàtica de la seva regió, explica Yau Yau. No hi ha carreteres asfaltades, ni escoles ni hospitals. Yau Yau exigeix que la seva regió rebi una part justa dels ingressos petrolers i vol administrar el comtat de Pibor ell mateix. Recentment va viatjar a la capital amb una delegació de 10 membres per nego-

ciar-ne els detalls i va ser convidat a un sopar ofert pel cap de l'Estat, Salva Kiir.

Fa tot just uns mesos, un viatge així podria haver acabat en mort. De fet, Yau Yau ja ha sobreviscut a un intent d'assassinat. Ell era un dels grans enemics del president, perquè els seus combatents lluitaven contra les tropes del Govern i mataben o expulsaven els dinka i els nuer de la regió que controlava. Més recentment, però, el senyor de la guerra s'ha convertit en un aliat del president. De fet, Kiir fins i tot l'ha nomenat general i vol integrar els seus combatents a l'exèrcit regular. La llista d'adversaris del president s'ha tornat més curta.

Bartholomäus Grill

© Der Spiegel

Traducció de Paula Arnas Antolín